

*Сампара О. В., магістр, методист,
Державний професійно-технічний навчальний заклад
«Тернопільське вище професійне училище сфери послуг та туризму»*

*Левчик Н. С., к. п.н., доцентка,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

*Кікінежді О. М., д. психол. н., професорка,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

«ВИДИМА МОВА» В ПРОФЕСІЇ: ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ КОМУНІКАЦІЇ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Викликами сьогодення для сталого розвитку сучасної науки та практики є впровадження цифрових трансформацій та діджиталізація освітнього середовища. Рівень та якість професійної освіти є суттєвим чинником впливу на конкурентоспроможність молоді, оскільки обсяг набутих у закладі освіти теоретичних знань є показником рівня освіти, а здатність використовувати на практиці цей обсяг набутих теоретичних знань – якості освіти. Тому упровадження ІКТ-технологій в освітнє середовище є імперативом модернізації освіти (В. Г. Кремень), що пов'язано з принципово новими вимогами до якості підготовки фахівців, що відповідають запитам сучасного інформаційного суспільства [1].

Інформаційна парадигма реалізується у процесі формування фахових ІКТ-компетентностей на засадах рівних можливостей для усіх учасників освітнього процесу. Створена студія дистанційного навчання як важлива інфраструктура інформаційно-комунікативного навчального середовища училища сприяє активізації використання на практиці інформаційно-комунікаційних технологій, забезпечує умови для саморозвитку, самоосвіти та соціально-педагогічного партнерства в інформаційному середовищі ДПТНЗ «Тернопільське ВПУ сфери послуг та туризму», реалізовує практичне впровадження інклюзивної освіти у навчально-виробничий процес закладу професійно-технічної освіти (ЗПТО) як важливого чинника забезпечення права на освіту здобувачів з особливими освітніми потребами, рівного доступу до соціально-економічних і культурно-освітніх ресурсів, соціального захисту та повної інтеграції у соціум осіб з обмеженими можливостями здоров'я [2; 3; 4; 5].

Важливим механізмом на шляху до професійного та кар'єрного зростання здобувачів освіти з порушенням слуху є партнерська взаємодія учасників освітнього процесу, зокрема формування важливих цінностей для партнерства, що сприятимуть входженню майбутнього кваліфікованого робітника в конкурентний простір [5]. Проектування індивідуальної

траєкторії навчання конкурентоспроможного випускника ЗП(ПТ)О з ООП – це своєрідна технологія, яка, на наш погляд, повинна пройти три етапи: технічне завдання, власне проектування і реалізація через рівні освітньо-професійного партнерства. Трансформація взаємин між учасниками освітнього процесу в інформаційно-освітньому просторі проходить початковий, середній, достатній, високий рівні соціально-педагогічного партнерства [4].

Метою нашого дослідження є розробка та впровадження філософії інклюзивної освіти в ІКТ-середовище ДПТНЗ «Тернопільське ВПУ сфери послуг та туризму».

У контексті людиноцентристської парадигми (В. Г. Кремень), інклюзивна освіта як складова концепції соціального залучення (соціальної інклюзії) учнівської молоді з ООП до активного і продуктивного життя в соціумі, її самореалізації, отримання професії, бути на рівні з усіма, є вирішальним чинником конкурентоспроможності майбутніх фахівців та фахівчинь на сучасному ринку праці [6].

Траєкторія освітньо-професійного партнерства в інформаційно-освітньому просторі ДПТНЗ «Тернопільське вище професійне училище сфери послуг та туризму» показує шлях реалізації особистісного потенціалу кожного з учасників освітнього процесу, які через партнерську взаємодію формують модель становлення конкурентоспроможного кваліфікованого робітника чи робітниці, враховуючи вимоги суспільства (дистанційна освіта), стандарт професійної освіти та рівень професійної компетентності.

З метою забезпечення рівного доступу до якісної освіти різних категорій здобувачів освіти з порушенням слуху, які навчаються за професією «Кравець, закрійник» у ДПТНЗ «Тернопільське ВПУ сфери послуг та туризму», було розроблено та впроваджено *комунікаційну професійну стратегію* як систему психолого-педагогічного та соціально-реабілітаційного супроводу здобувачів освіти з ОПП в умовах створеного ІКТ-середовища, що включала мейнстримінг – комплексну міждисциплінарну програму адаптації навчальних планів, методів, форм та стилів навчання із врахуванням принципів інклюзивної освіти відповідно до вікових та індивідуальних освітніх потреб здобувачів, з використанням існуючих ресурсів соціальної взаємодії з батьками та громадою.

Реалізація даної стратегії в училищі здійснювалась покроково і включала різноманітні форми, як-от: 1) проведення маркетингового дослідження-мікс (4Р) закладу (Продукт. Місце. Ціна. Промоція), що відкрило можливості пропонування спектру необхідних освітніх послуг відповідно до потреб здобувачів освіти з проблемами слуху, популяризації послуг споживачам, зокрема запитам майбутніх абітурієнтів-випускників спеціалізованих шкіл; 2) створення комунікаційного плану, тобто системи заходів партнерської взаємодії з цільовою аудиторією та їх батьками, зацікавленими сторонами (роботодавцями) задля досягнення

комунікаційних цілей в певні терміни; 3) активна профорієнтаційна робота у спеціалізованих школах спільно з сурдоперекладачем, що включала дослідження кола потреб та запитів майбутніх абітурієнтів, показ профорієнтаційних відеороликів з жестовою мовою від учнів та учениць училища, завантажених в ТікТок, розповіді про професію «Кравець, закрійник» з використанням інноваційної методики Jobs to Be Done (Роботи, які потрібно виконати) (JTBD); 4) створення «портрета» абітурієнта – профілю ключової цільової аудиторії за наступними критеріями: задача, страхи, перешкоди та користь; 5) створення своєрідної Мапи стейкхолдерів – організація зустрічей з роботодавцями та випускниками на підприємствах, популяризація їх інтерв'ю в соцмережах; 6) використання каналів та засобів комунікації з метою популяризації професії для слабчущої молоді, зокрема виступ на II Всеукраїнській міждисциплінарній науково-практичній конференції з міжнародною участю «Інклюзивна освіта: ідея, стратегія, результат» (2022), співпраця з Інклюзивно-ресурсним центром ТНПУ імені В. Гнатюка.

Рівень та якість професійної освіти є суттєвим чинником впливу на конкурентоспроможність молоді, оскільки обсяг набутих у закладі освіти теоретичних знань є показником рівня освіти, а здатність використовувати на практиці цей обсяг набутих теоретичних знань – якості освіти. Тому упровадження ІКТ-технологій в освітнє середовище є імперативом модернізації освіти, що пов'язано з принципово новими вимогами до якості підготовки фахівців, що відповідають запитам сучасного інформаційного суспільства [7].

Як засвідчив наш досвід роботи, оптимальне поєднання педагогами нових ІКТ-технологій, зокрема сервісів G Suite, Classroom з модифікованими традиційними формами навчально-методичного забезпечення, співпраця з викладачами жестової мови, створення електронного зошита для лабораторно-практичних робіт з предмета «Матеріалознавство» для підготовки кваліфікованих робітників за професією «Кравець» 2-3 розрядів, розробленого відповідно до ДСПТО на основі компетентнісного та особистісно орієнтованого підходів, з його додатковим посиланням на відео через QR-код, детальною візуалізацією відеоуроків із сурдоперекладом та їх вільного доступу на Ютуб каналі закладу, сприяло підвищенню можливостей якісного навчання для здобувачів освіти із порушеннями слуху, розвитку інклюзивної компетентності та толерантності в учнівської молоді загалом [7].

Перспективні напрямки роботи щодо створення інклюзивно-освітнього середовища в училищі вбачаємо у: вдосконаленні організаційно-методичного освоєння інклюзивного контексту дисциплін, електронного навчально-методичного контенту з сурдоперекладом; проведення аудиту інклюзивної компетентності та толерантності усіх суб'єктів корекційно-освітнього процесу у ЗП(ПТ)О.

Список використаних джерел:

1. Кремень, В. Г. (2009). Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору. Київ: Педагогічна думка.
2. Гуревич, Р. С., Жиліна, Л. В., Кадемія, М. Ю. (2009). Проектна діяльність учнів ПТНЗ на основі інформаційно-комунікаційних технологій. Вінниця: «Планер».
3. Кікінезді, О. М., Грушко, Г. Є., Сампара, О. В. Студія дистанційного навчання як інновація в організації освітньо-виховного процесу в закладах професійно-технічної освіти. Збірник наукових матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. «Актуальні проблеми освітньо-виховного процесу в умовах карантинних обмежень та дистанційного навчання» (2018, с. 347-350). 6-7 квітня 2021 р. Харків: ХНУБА.
4. Калініна, Л., Лісова, Н. (2019). Соціально-педагогічне партнерство як демократична модель державно-громадської взаємодії та компонента підручника для керівника освіти. Проблеми сучасного підручника, (22), 105-120. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psp_2019
5. Kikinezhdі, O. M., Zhyrskа, N. Ya., Chip, R. S., Vasylykevych, Y. Z. & Novorun, T. V. (2020). Psychology of the Gender-Equitable Environment: Research of Problems. Journal of Intellectual Disability – Diagnosis and Treatment, (8), 538-554. doi: <https://doi.org/10.6000/2292-2598.2020.08.03.31>
6. Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг (Закон України) № 2053-VIII. (2017). Голос України, (123), 3.
7. Гогусь, Л., Сампара, О. Формування професійних компетентностей за професією «Кравець» у здобувачів освіти з особливими освітніми потребами. Інклюзивна освіта: ідея, стратегія, результат: матеріали II Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції з міжнародною участю (2022, с. 38-40). 20 жовтня 2022 р. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/27098/1/konferenc.pdf>